

การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรการพยาบาลอนามัยชุมชน
และงานที่คาดหวังของพยาบาลอนามัยชุมชน

นางสาวยุรงค์ เขาวพานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาระบบสุขภาพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-060-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017715.

117844392

A COMPARISON BETWEEN
COMMUNITY HEALTH NURSING CURRICULA AND
THE EXPECTED PERFORMANCE OF COMMUNITY HEALTH NURSE

MISS. YUWAYONG YAOWAPANON

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science

Programme of Health Development

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-060-5

ผู้แต่ง : เขียวพานนท์ : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรพยาบาลอนามัยชุมชน และ
งานที่คาดหวังของพยาบาลอนามัยชุมชน (A COMPARISON BETWEEN COMMUNITY HEALTH
NURSING CURRICULA AND THE EXPECTED PERFORMANCE OF THE COMMUNITY
HEALTH NURSE) อาจารย์ที่ปรึกษา : ศ.นพ.เฉลิม วราวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม :
ผศ.อารมณ วัชรพกษ์, 231 หน้า, ISBN 974 - 579 - 060 - 5

ปัจจุบันประเทศไทยที่เป็นสมาชิกขององค์การอนามัยโลก ได้มุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนทุกคนมี
สุขภาพดี โดยมีเป้าหมายคือสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า ปี 2543 และสาธารณสุขมูลฐานเป็นกลยุทธ์ที่จะ
ทำให้บรรลุเป้าหมาย การที่จะบรรลุเป้าหมายทางสุขภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรในทีมสุขภาพ
ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะพยาบาลอนามัยชุมชนเป็นบุคลากรที่สำคัญในทีมสุขภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง
อย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาพยาบาล จะต้องเตรียมผลิตพยาบาลให้เหมาะสมกับความต้องการของ
สังคมและประเทศ งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรพยาบาลอนามัยชุมชน
และงานที่คาดหวังของพยาบาลอนามัยชุมชนที่กำหนดโดยกระทรวงสาธารณสุข โดยได้ศึกษาหลักสูตร
พยาบาลอนามัยชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทบวงมหาวิทยาลัย และเอกชนทั้งใน และนอก เขต
กรุงเทพมหานคร และเก็บข้อมูลจากประชากรสองกลุ่มคือนักศึกษา (ที่เรียนจบภาคทฤษฎีและภาค-
ปฏิบัติวิชาอนามัยชุมชน) และอาจารย์ภาควิชาพยาบาลอนามัยชุมชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า
หลักสูตรพยาบาลอนามัยชุมชน ได้กำหนดเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับงานที่คาดหวังของพยาบาลอนามัย
ชุมชน (ยกเว้นงานฝึกอบรม) และในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น จากการเปรียบเทียบ
สัดส่วนนักศึกษาที่ได้รับประสบการณ์เปรียบเทียบค่ามาตรฐานในแต่ละกิจกรรมที่กำหนดโดย ผู้ทรง-
คุณวุฒิ (7 ท่าน) โดยใช้ 95% Confidence Interval พบว่าวิทยาลัยพยาบาลชลบุรี เท่านั้นที่
จัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้ครอบคลุมในงานของพยาบาลอนามัยชุมชน จากการวิเคราะห์โดยใช้
One-Way Anova และ Two-way Anova พบว่าทั้งสถาบันได้จัดประสบการณ์เกี่ยวกับงานของ
พยาบาลอนามัยชุมชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ยกเว้นงานสุศึกษา) และพบว่าสังกัดมีผลทำให้เกิด
ความแตกต่างในการจัดประสบการณ์ (ยกเว้นงานสาธารณสุขมูลฐานและงานสุศึกษา) และพบ
ว่าพื้นที่ใน และนอกกรุงเทพมหานคร ก็มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการจัดประสบการณ์เช่นกัน
(ยกเว้นงานโภชนาการ งานสาธารณสุขมูลฐาน งานสุศึกษา งานนิเทศ และฝึกอบรม) ในการ
เปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอน ในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในวิชาพยาบาลอนามัยชุมชนของ
สถาบันนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ พบว่าสังกัดมีผลทำให้เกิดความแตกต่างกัน
ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนพื้นที่ใน และนอกเขตกรุงเทพฯ นั้นมีผลทำให้การจัดการเรียน
การสอนต่างกันในตัวข้อดังต่อไปนี้ : ภาคทฤษฎี; การจูงใจ การสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง
การเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการประเมินผล - ความก้าวหน้า ภาคปฏิบัติ;
การจูงใจและการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

ภาควิชา .....
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ .....
ปีการศึกษา 2533 .....

ลายมือชื่อนิติกร .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

YUWAYONG YAOWAPANON: A COMPARISON BETWEEN COMMUNITY HEALTH NURSING CURRICULA AND THE EXPECTED PERFORMANCE OF THE COMMUNITY HEALTH NURSE. THESIS ADVISOR: PROF. CHALOEM VARAVITHYA, M.D., THESIS CO-ADVISOR: ASSIST. PROF. AROM VOOTIPRUX. 231 pp. ISBN 974-579-060-5

Since WHO member countries have planned to reach the goal of "the attainment by all citizens of the world by the year 2000 of a society and economically productive life". Primary Health Care was identified as the strategy to attain the social target of Health For All by the year 2000. The health personnel has a vital role in implementation of this social target. Community health nurses are an important member of the health personnel who work closely with people. Thus, it is essential for nursing education institute to prepare the graduates suited to society's need. This study dealt with the relevance between Community Health Nursing Curricula and the expected performance of community health nurses assigned by the Ministry of Public Health [MOPH]. They are Maternal and Child, Immunization, Family Planning, School Health, Nutrition, Mental Health, Primary Health Care, Health Education, and Supervision and Training. This study analysed the Community Health Nursing Curricula under 3 agencies (MOPH, the Ministry of University Affairs, and Private Institution) inside and outside Bangkok. The information was collected by questionnaire and interview from the students (who completed theory and practice in Community Health Nursing) and the instructors in Public Health Department of nursing school.

The result demonstrated that the curriculum planning in Community Health Nursing was relevant to the expected performance of the community health nurse (except Training). From comparison of the proportion of the students who get actual learning experience with the experts' standard by 95% Confidence Interval, it was found that only Chonburi Nursing College managed all learning experiences adequately for students to reach experts' standard. By One-way Anova and Two-way Anova, it was found that the learning experiences in field practicum of six institutions were significantly different ($p=.000$), except Health Education. The agencies played an important role in the difference in 7 out of 9 activities (except PHC and Health Education). The locations also played an important role in the differences (except Nutrition, PHC, Health Education, and Supervision and Training).

This study also found that the nursing schools have different teaching-learning condition in Community Health Nursing ($p = .000$). The agencies played an important role in differences in teaching-learning condition. The locations of institutes also showed differences in 4 items out of 6 in theory part (Motivation, Teacher Center, Active Student Participation, and Formative Evaluation) and 2 items of practice part (Motivation and Active Student Participation).

ภาควิชา .....
สาขาวิชา Health Development .....
ปีการศึกษา 1990 .....

ลายมือชื่อนิติต Yuwayong Yaowapanon .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Chalok Varavithya .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม Arom Vootiprux .....

ACKNOWLEDGEMENT

I wish to acknowledge Asso. Prof. Dr. Tongchan Hongladarom and the staff of Health Development Programme, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University and the Rockefeller Foundation for providing me to study in this programme. I also wish to express my gratitude to Faculty of Medicine, Faculty of Nursing, Chiangmai University which allow me to study in this course.

Unforgettable help came from Prof. Dr. Chaloeam Varavithya, Asso. Prof. Dr. Chitr Sitthi-Amorn, Assist. Prof. Arom Vootiprux and Prof. Shah Ebrahim. I really wish to thank them deeply for their guide and advice for my thesis through to completion. Without them, my study could not have been successful.

Special thanks go to the instructors and the students in 6 institutions: Bangkok Nursing College, Chonburi Nursing College, Ramathibodi Nursing School, Burapa University, Christian Nursing College, and Payap University who have made the data collection possible and successfully obtained for the thesis. Thanks also go to the instructors and the students at Mission Nursing College who sacrificed themselves for pretest the instrument in this study. I am grateful to the experts for their advice and recommendation for questionnaire improvement.

I would like to express sincere gratitude to all staff at the Clinical Epidemiology Unit and Research and Development for Medical Education Centre, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University especially Mrs. Wacharin Tanyanon who assist me for data analysis. Special thanks go to Miss Pajaree Yenboot for her stimulation and coordination for my thesis through to completion. I wish also to thanks Mrs. Naramaya Limbu and Mr. Chaiyah Keawnopparat for their helping during the study.

Finally, deeply thanks go to my family especially my father. Without his encouragement and moral support, I would not have been able to get to this point.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONTENTS

	Page
Abstract (Thai)	iv
Abstract (English)	v
Acknowledgements	vi
List of Tables	xi
List of Figures	xvi
 Chapter	
I Introduction & Background	1
II Review of Literature	10
1. Curriculum	10
2. Nursing Science Curriculum	22
3. Community Health Nursing	30
III Research Questions & Design Overview	39
1. Research Questions	41
2. Objectives	42
3. Design Overview	43
4. Diagram of Study Design	45
5. Design Justification	46
6. Method	47
IV Study Population	48
1. Target Population	48
2. Sample Population	48
3. Inclusion Criteria	49

	4. Sampling Technique	49
	5. Sample Size	51
V	Instrument & Data Collection	54
	1. Data Collection Instrument	54
	2. Validity & Reliability	55
	3. Data Collection	57
	4. A Comparative Result between	58
	Question and Interview	
VI	Data analysis & Interpretation	61
	1. Data Processing and Analysis	61
	2. Criteria for Interpretation	62
VII	Ethics	64
	1. Risk and Benefit	64
	2. Protection of Subject	65
VIII	Results	67
	1. Philosophy	68
	2. Educational Goals	69
	3. Nursing Curriculum Structure	71
	4. Credits number of Community- Health Nursing [CHN].	78
	5. The Relevance between CHN	80
	Curricula and the Expected performance of Community Health Nurses.	
	6. Comparison of Students'	99
	perception of Teaching-Learning Conditions in Six Institutions.	

7. Comparison between Students'.....	102
and Instructors' perception about Teaching - Learning Condition.	
8. Comparison between Actual ...	111
Learning Experiences relating to Community Health Nurses and the Experts' standard.	
IX Discussion	126
1. Discussion	126
2. Conclusion	146
References	148
Appendices	156
Vitae	231

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIST OF TABLES

Table	Page
1 Sampling Technique	50
2 Sample Size	52
3 The Result of the Students' Opinions ..... towards Teaching - Learning Conditions between Questionnaire and Interview.	58
4 The Result of the Instructors' Opinions ..... towards Teaching - Learning Conditions between Questionnaire and Interview.	59
5 P-values Resulting from Statistical Test .... about the Actual Learning Experiences in Field Practice Received by Students.	59
6 P-values Resulting from Statistical Test .... about the Actual Learning Experiences in Field Practice Provided by Instructors.	60
7 Nursing Curriculum Structure	72
8 Characteristics of CHN Course, Classified ... by the Subject, and the Number of Credits.	79
9 A Location of Field Experiences	90
10 Field Area for Health Education Practice	93

- 11 The Relevance of Educational Objectives,.... 95
contents, and Learning Experiences of
Nursing Curricula Planning in Accordance
with the Community Health Nursing tasks.
- 12 The Methods of Evaluation in CHN in each 96
Institution.
- 13 Comparison of Students' Opinions of 100
Teaching - Learning Conditions in
six institutions.
- 14 P-value Resulting From Statistical test 102
between the Students' Opinions and
Instructors' Opinions towards Teaching-
Learning Conditions in Various Nursing
School.
- 15 Comparison of Teaching - Learning 103
Conditions between Students and
Instructors' Opinions in Bangkok
Nursing College.
- 16 Comparison of Teaching - Learning 104
Conditions between Students and
Instructors' Opinions in Chonburi
Nursing College.
- 17 Comparison of Teaching - Learning 105
Conditions between Students and
Instructors' Opinions in Ramathi-
bodi Nursing School.

18	Comparison of Teaching - Learning ..... 106 Conditions between Students and Instructors' Opinions in Burapa University.
19	Comparison of Teaching - Learning ..... 107 Conditions between Students and Instructors' Opinions in Christian Nursing College.
20	Comparison of Teaching - Learning ..... 108 Conditions between Students and Instructors' Opinions in Payap University.
21	Comparison the Actual Learning Experiences... 110 Relating to the Expected Performance of CHN between 6 institutions.
22	Maternal and Child Health 112
23	Immunization 113
24	Family Planning 114
25	School Health 115
26	Nutrition 116
27	Mental Health 117
28	Primary Health Care 118
29	Health Education 119
30	Supervision & Training 120
31	The Activities which Need Improvement 121

- 32 Comparison of the Students' and Instructors'... 122
Perceptions of Actual Learning Experiences
in accordance with the CHN Tasks in
Bangkok Nursing College.
- 33 Comparison of the Students' and Instructors'... 123
Perceptions of Actual Learning Experiences
in accordance with the CHN Tasks in
Chonburi Nursing College.
- 34 Comparison of the Students' and Instructors'... 123
Perceptions of Actual Learning Experiences
in accordance with the CHN Tasks in Ramathi-
bodi Nursing School.
- 35 Comparison of the Students' and Instructors'... 124
Perceptions of Actual Learning Experiences
in accordance with the CHN Tasks in Burapa
University.
- 36 Comparison of the Students' and Instructors'... 124
Perceptions of Actual Learning Experiences
in accordance with the CHN Tasks in
Christian Nursing College.
- 37 Comparison of the Students' and Instructors'... 125
perception of Actual Learning Experiences
in accordance with the CHN Tasks in Payap
university.

- 38 The Magnitude of Educational Importance 140
between the Students' and the Instructors'
Perceptions of Actual Learning Activities
in Accordance with CHN Tasks in Various
Nursing School.
- 39 The Magnitude of Educational Importance 144
between the Students' and the Instructors'
Opinions towards Teaching-Learning Condi-
tions in Various Nursing School.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIST OF FIGURES

Figure		Page
1	Basic Curriculum Model	12
2	Level of Educational Objectives	14
3	Criteria for Selecting the Content	19
4	Hoy & Mustafa's Curriculum Model	23
5	The Relation between the Curriculum	26
	and the Society's Need.	
6	The Differences between Traditional	29
	Curriculum and Community-Oriented	
	Curriculum.	
7	A Diagram of Study Design	46

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย